

DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2020.56.266-274>

УДК 712.012

Прокопов Олександр Васильович,

доцент кафедри рисунка і живопису архітектурного факультету

Київський національний університет будівництва і архітектури

prokopov.ov@knuba.edu.ua ,

<http://orcid.org/0000-0003-3026-1634>

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОГО ОБРАЗУ ОБ'ЄКТІВ ДЛЯ ЗАНЯТЬ ЕКСТРЕМАЛЬНИМИ ВИДАМИ СПОРТУ НА ПРИКЛАДІ СКЕЙТ-ПАРКІВ

Анотація: у статті освітлено проблему відсутності практичного застосування основ композиційної та образної цілісності, які формують оригінальний образ скейт-парку. Наведено базові складові формування образу об'єктів для занять екстремальними видами спорту на прикладі скейт-парків.

Ключові слова: образ скейт-парку; тематичний скейт-парк; композиція скейт-парку; скейтбординг; художня композиція.

Постановка проблеми. Щорічно серед молоді зростає популярність екстремальних видів спорту. Найбільша зацікавленість проявляється до скейтбордингу.

Проектування скейт-парків в Україні не регламентується нормативними документами [8], а інформаційний матеріал щодо їх естетичного композиційного наповнення відсутній. Естетична складова є не менш важливою за функціональну, оскільки впливає на емоційний стан відвідувачів скейтпарку та сприяє розвитку особистісних якостей таких, як: сміливість, рішучість, наполегливість, швидке прийняття рішень, впевненість у собі, цілеспрямованість [12, 18].

Аналіз досліджень та публікацій. На сьогоднішній час, в процесі аналізу та систематизації літературних джерел не виявлено досліджень щодо засобів та способів формування естетичної цілісної композиції скейт-парку у вітчизняній, закордонній літературі та державних будівельних нормах [14, 15]. Здебільшого, досвід проектування скейт-парків показує зазначений тип споруди як набір хаотичних конструктивних елементів, пов'язаних між собою лише з функціональної точки зору.

Мета і завдання статті. Метою дослідження є висвітлення засобів та методів, які застосовуються при формуванні естетичного образу скейт-парку.

Виклад основного матеріалу. Скейт-парк – це певна архітектурна композиція, розташування елементів якої обумовлене його практичним

призначенням і слугує для створення цілісного художнього витвору, що відповідає техніко-економічним, функціональним та образно-сутнісним вимогам [3, 6].

На формування образу скейт-парку, як певної архітектурно-будівельної системи, впливає ряд естетичних чинників, серед яких можна виділити культурні потреби соціуму, його історичні та культурні особливості й традиції, вплив модних тенденцій на відвідувачів та естетичні характеристики архітектурного середовища [1].

При формуванні образу скейт-парку доцільним буде використання загально прийнятих засобів композиційно-просторової організації простору (ритм, контраст, нюанс, масштабність і т.д) [3, 4, 17], які спрямовані на формування позитивного враження у скейтбордистів та відвідувачів скейт-парку (рис. 1).

Слід зауважити, що вітчизняний та закордонний досвід проектування та будівництва скейт-парків висвітлює тенденцію нехтування даними засобами та створення образу парку, який в результаті вирішено примітивним способом.

Рис. 1. Комун Ресорт Снакерун Скейт-парк, Балі, Індонезія, 2016 [19].

Основне рішення в такому випадку – це розфарбовування елементів скейт-парку. Такий спосіб творення образу не забезпечує вдале вирішення проблеми [19]. Поширеним явищем є гомогенність середовища [13]. Зазвичай оформлення скейт-парку не містить жодних акцентів та цікавих деталей і є одноманітним та нецікавим, що спричиняє байдужість у відвідувачів скейт-парку. Як результат – такий простір не викликає захоплення у скейтбордистів та стимулює їх до повернення катання вулицями міст, що наражає учасників дорожнього руху на небезпеку. Варто зауважити, що оригінальність скейт-

парків є однією із найбільш гострих проблем при їх проектуванні. Частою є ситуація, коли скейт-парки важко відрізнити один від одного, не зважаючи на їх різну типологію. Основна їх відмінність полягає лише у використаних конструктивних елементах. Виявлено, що з естетичної точки зору у скейт-парків більше спільного, ніж відмінного, в чому полягає важкість їх ідентифікації один від одного.

Формування простору скейт-парку потребує великої уваги до його організації у плані. Сукупність елементів скейт-парку, як частини цілісної композиції, в плані формують певний асоціативний образ, особливе відчуття гармонії, що передається людині. При створенні образу, на основі асоціативного ряду, важливе розставлення акцентів на пізнавальності простору та інтересах підростаючого покоління, що зацікавить його та дасть можливість розвиватися не тільки фізично, але й ментально. Цікава композиція скейт-парку стимулює образну уяву особистості, її фантазію та розвиток емоційної пам'яті [5, 10].

Раціональне планування території скейт-парку із збереженням балансу площі, її насиченості конструктивними елементами, лежить в основі його функціональності. При організації композиції скейт-парку слід орієнтуватися на її збереження, що передбачає дотримання усіх технологічних засад проектування та будівництва скейт-парку. Комбінації фігур варто розглядати як складову частину композиційного ансамблю скейт-парку, а не лише з точки зору безпеки.

Скейт-парк як глибинно-просторова композиція найбільше справляє враження на відвідувачів та скейтбордистів за рахунок безпосередньої участі у ній, а не тільки спостереженням за площинним розміщенням елементів. Отже, формування генплану скейт-парку як витвору мистецтва не менш важливе за дотримання будівельних норм та стандартів.

Сприймання скейт-парку як художнього витвору означає, насамперед, його емоційне переживання і відчуття емоційного відгуку, яке в подальшому змушує людину задуматися над його сутністю. Якщо розглядати скейт-парк як художню композицію, що наділена певним змістом та характером, необхідним є дотримання законів та засобів гармонізації композиції. Прийоми творення гармонійного простору з давніх часів застосовуються при його проектуванні. Емоційно забарвлений простір змушує людину підпорядковуватися йому і поринати в атмосферу дійства.

Композиція скейт-парку має формуватись на засадах рівноваги, єдності та підпорядкуванню його елементів. Застосування даного правила можлива через єдність кольорового та формотворчого рішення. Окрім того, за допомогою створення ритму елементів скейт-парку, збереження пропорцій та його

масштабності, можна досягти ефекту цілісності композиції та гармонізації образу. Хорошими засобами творення художньої цінності композиції елементів скейт-парку є: контраст, нюанс, формування його композиційного центру та наявність композиційних осей [7, 9, 16].

Окреслення образу скейт-парку здійснюється за допомогою:

- створення атмосфери (дотримання визначеної тематики);
- контрапосту (контрастне протиставлення елементів композиції, що досягається шляхом контрасту і ритму форм, їх величин, освітленості, кольору та ін);
- доопрацювання образу за допомогою світлових ефектів, підсвічування [2].

На прикладі парку «Діснейленд» в Парижі, Франція, можна прослідкувати концепцію тематичності, де створено штучне середовище, що має цілісну структуру (рис. 2). Ця сукупність складових формує враження у відвідувачів парку, шляхом повного занурення в нестандартну атмосферу. При цьому, простір наповнений образами й сюжетами, сформованими на основі бажань та очікувань його відвідувачів. Рух парком імітує розгортання сюжету фільму, що наповнений різноманітними візуальними ефектами, що створюють відповідний настрій відвідувача. Зазначені ефекти стимулюють відвідувачів переміщуватися парком у суворо визначеному порядку [2, 11, 20].

Таким чином, формування архітектурно-планувального рішення та дизайну скейт-парку вимагає направленості усіх засобів на вираження конкретної теми.

Рис. 2. Парк «Діснейленд» в Парижі, Франція, 1992 [20].

Організація скейт-парку на базових елементах тематичного парку вимагає відповідності числу принципів, серед яких: визначена тема, гармонія, маскування непривабливих сцен, наявність елементів, що легко запам'ятовуються, залучення п'яти людських чуттів та автентичність [2].

За тематикою можна виділити культурно-історичні скейт-парки, які будуть у стилі певної історичної події або пов'язані з історичною постаттю та скейт-парки, тематика яких пов'язана із актуальними для молоді течіями культури та спорту. Легкість сприйняття актуальних візуальних образів для скейтбордистів забезпечує його успішність.

Формування тематики скейт-парку можливе на двох рівнях: стилізація та відтворення тематичної локації [2, 11]. Стилiзація передбачає декорування окремих елементів за темою скейт-парку, що не формують оригінальний ансамбль композиції скейт-парку. На відміну від стилізації, відтворення тематичної локації сприяє створенню відчуття самотності простору скейт-парку. При цьому тематичність охоплює всі елементи скейт-парку, які формують повноцінне деталізоване середовище.

Отже, організація скейт-парку як тематичного парку сприятиме підвищенню культурного та естетичного рівня населення, розширенню кругозору та позитивних змін щодо сприйняття зовнішнього середовища. Виразність скейт-парку несе комфортність перебування та занять спортом у ньому, і як наслідок, значно знижує деструктивні девіантні нахили в поведінці підростаючого покоління.

Висновки. У ході роботи виявлено, що формування цілісного образу скейт-парку є гострим актуальним питанням пов'язаним зі зростанням популярності скейтбордингу. Реалізація оригінального образу скейт-парку можлива із застосуванням загальних засобів та принципів композиції, а саме: дотримання визначеного ритму, пропорцій, співмасштабності елементів, контрасту, нюансу. Важливим аспектом формування образу є тематичність простору, що базується на дотриманні конкретної теми, гармонії, наявності сцен, що легко запам'ятовуються, стилізації та ін., використання яких спрямоване на формування позитивного враження від скейт-парку, підвищення зацікавленості до занять екстремальними видами спорту та особистісного розвитку.

Список використаної літератури

1. Абизов В.А. Теорія розвитку архітектурно-будівельних систем: Монографія. – К: КНУКіМ, 2009. – 239 с.
2. Божук В.Н. Основные приемы создания тематизированного пространства в тематическом развлекательном парке. *Architecture and Modern Information Technologies*. № 3(36). – М: МАИ, 2016. – С. 93-99.

3. Виноградова Н.В. Композиция «Архитектурный пейзаж»: учеб-метод. Пособие. – Тольятти: Изд-во ТГУ, 2013. – 76 с.
4. Жукова Л.Т., Писарева А. Н., Бердичевский Е. Г. Композиция. Законы и выразительные средства: учебник. – СПб.: ФГБОУВПО «СПГУТД», 2015. – 139 с.
5. Каспер Н. В. Философско-эстетические аспекты формирования архитектурной среды в современных социокультурных условиях / Н. В. Каспер, А. В. Смирнов // Международный журнал «Социально-гуманитарное обозрение». – 2018. - №3. – С.43-45.
6. Кишик Ю.Н. Архитектурная композиция: учебник. – М: Высшая школа, 2015. – 208 с.
7. Ковальчук Н.А. Композиция. Художественные средства.– М.: Плакат, 1990. – 32 с.
8. Крушельницький, Р. Архітектурно-планувальна організація фізкультурно-оздоровчих споруд у структурі житлової забудови: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. арх: 18.00.02. Львів, 2014. 21 с.
9. Логвиненко Г.М. Декоративная композиция: учеб. пособие для студентов/ Г.М. Логвиненко. – М.: Гуманитар. изд. центр Владос, 2005. – 144 с.
10. Отич О.М. *Психологія мистецтва і художньої творчості як методологічна основа мистецької освіти*: монографія / О. М. Отич. – Бердянськ, 2013. – 32 с.
11. Пищев Д.О. Мировые тенденции в создании тематических развлекательных комплексов. Архітектурний вісник КНУБА: Містобудування. Вип. 20. – К: КНУБА, 2019. - С. 261-267.
12. Ромашов А.Ю. Влияние экстремальных видов спорта на развитие студентов / А.Ю. Ромашов, В.Н. Зубов, Ю.А. Фоминых. Научно-практический журнал «Заметки ученого», 2018. - №3. - С.95-101.
13. Рунге В.Ф., Манусевич Ю.П. Эргономика в дизайне среды. - М.: Архитектура-С, 2005. — 327 с.
14. Спортивні та фізкультурно-оздоровчі споруди: ДБН В.2.2-13-2003. — Офіц. вид. – К.: вид-во: Мінрегіонбуд України, 2004. – (Державні будівельні норми України). – 102 с.
15. СП 31-115-2008 Открытые физкультурно-спортивные сооружения, часть 4 – «Экстремальные виды спорта». М., 2008.
16. Степанов А.В. Объемно-пространственная композиция: учеб. для вузов / А.В. Степанов, В.И. Мальгин, Г.И. Иванова и др. – 3-е изд. – М.: «Архитектура-С», 2007. – 256 с.
17. Шебек Н.Н. Основы дизайна архитектурной среды: конспект лекций. – К.:КНУБА, 2010. – 17 с.

18. Daskalov, T. Concrete Skateparks. Design and construction of a skateboarding recreational facility: Bachelor's thesis in Construction Engineering, Häme University Of Applied Sciences. Visamäki, 2015. Retrieved from: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/98780/Teodor_Thesis_2015_final.pdf

19. Komune Resort Snakerun. Retrieved from: <https://www.skateboard.com.au/skateparks/indonesia/komune-resort-snakerun/>

20. Ultimate Guide to Disneyland Paris: Tips and Tricks (Skip the Queues!). Retrieved from: <https://www.fernwehsarah.com/disneyland-paris-guide>.

References

1. Abyzov, V. A. (2009). Teoriia rozvytku arkhitekturno-budivelnykh system [The theory of development of architectural and construction systems], Kyiv: Monograph. 239 p. (in Ukrainian).

2. Bozhuk, V. N. (2016). Osnovnyie priemyi sozdaniya tematizirovannogo prostranstva v tematicheskom razvlekatelnom parke [The basic techniques for thematic space design in entertainment parks]. Architecture and Modern Information Technologies. No. 3(36), pp. 93-99. (in Russian).

3. Vinogradova, N.V. (2013). Kompozitsiya «Arhitekturnyyi peyzazh» [Composition "Architectural landscape"]. 76 p. (in Russian).

4. Zhukova, L. T., Pisareva, A. N., Berdichevskiy, E. G. (2015). Kompozitsiya. Zakonyi i vyrazitelnyie sredstva [Composition. Code and means of expression]. 139 p. (in Russian).

5. Kasper, N.V. (2018). Filosofsko-esteticheskie aspektyi formirovaniya arhitekturnoy sredy v sovremennyih sotsiokulturnyih usloviyah [Philosophical and Aesthetic Aspects of the Formation of the Architectural Environment in Modern Socio-Cultural Conditions]. *Sotsialno-gumanitarnoe obozrenie - Social and Humanitarian Review, Vol 3, pp. 43-45* (in Russian).

6. Kishik, Yu. N. (2015). Arhitekturnaya kompozitsiya [Architectural composition]. Minsk: Vyisheyshaya shkola. 208 p. (in Russian).

7. Kovalchuk, N.A. (1990). Kompozitsiya. Hudozhestvennyie sredstva [Composition. Art tools]. Moscow: Plakat. 32 p. (in Russian).

8. Krushelnitsky, R. (2014). Arkhitekturno-planuvalna orhanizatsiia fizkulturnoozdorovchykh sporud u strukturi zhytlovoi zabudovy [Architectural and planning organization of cultural and recreational equipment at the structure of oblivion forget]. Extended abstract of candidate's thesis. Lviv (in Ukrainian).

9. Logvinenko, G.M. (2005) Dekorativnaya kompozitsiya [Decorative composition] Tutorial, Moskow: Vlastos. 144 p. (in Russian).

10. Otych, O.M. Psykholohiia mystetstva i khudozhnoi tvorchosti yak metodolohichna osnova mystetskoii osvity [Psychology of art and artistic creativity as a methodological basis of art education] Monograph, Berdiansk. 32 p. (in Ukrainian).

11. Pischev, D. O. (2019). Mirovyie tendentsii v sozdanii tematicheskikh razvlekatelnykh kompleksov [World trends in creating thematic entertainment complexes]. Kyiv: KNUBA. pp. 261-267 (in Russian).
12. Romashov, A. Yu., Zubov, V.N., Fominykh, Yu.A. (2018). Vliyanie ekstremalnykh vidov sporta na razvitie studentov [The impact of extreme sports on student development] Zametki uchenogo. Vol. 3. pp. 95-101. (in Russian).
13. Runge, V.F., Manusevich, Yu.P. (2005). Ergonomika v dizayne sredyi [Ergonomics in environmental design]. Moscow: Arhitektura-S. 327 p. (in Russian).
14. Sportyvni ta fizkulturno-ozdorovchi sporudy: DBN V.2.2-13:2004 [Sports and fitness disputes: DBN B.2.2-13: 2004]. 2004. 102 p. (in Ukrainian).
15. SP 31-115-2008 Otkrytye fyzkulturno-sportyvnye sooruzheniya [Outdoor sports facilities]. Ekstremalnye vydy sporta». —Extreme sports. Vol. 4, Moscow. (in Russian).
16. Stepanov A.V., Malgin, V.I., Ivanova, G.I. (2010). Ob'emno-prostranstvennaya kompozitsiya [Volumetric spatial composition], 3rd. Moscow: Arhitektura-S. 256 p. (in Russian).
17. Shebek N.N. Osnovy dizayna arhitekturnoy sredyi [Architectural Environment Design Basics]. Kyiv: KNUBA. 17 p. (in Russian).
18. Daskalov, T. (2015). Concrete Skateparks. Design and construction of a skateboarding recreational facility: Bachelor's thesis in Construction Engineering, Häme University of Applied Sciences. Visamäki. Retrieved from: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/98780/Teodor_Thesis_2015_final.pdf (in English).
19. Komune Resort Snakerun. Retrieved from: <https://www.skateboard.com.au/skateparks/indonesia/komune-resort-snakerun/> (in English).
20. Ultimate Guide to Disneyland Paris: Tips and Tricks (Skip the Queues!). Retrieved from: <https://www.fernwehsarah.com/disneyland-paris-guide>. (in English).

Аннотация

Прокопов Александр Васильевич, доцент кафедры рисунка и живописи архитектурного факультета, Киевский национальный университет строительства и архитектуры, Украина.

Проблема формирования эстетического образа объектов для занятий экстремальными видами спорта на примере скейтпарков.

В статье обозначено проблему отсутствия практического применения основ композиционной и образной целостности, которые формируют оригинальный образ скейт-парка. Приведены базовые составляющие

формування образу об'єктів для занять екстремальними видами спорту на прикладі скейт-парків.

Ключевые слова: образ скейт-парка; тематический скейт-парк; композиция скейт-парка; скейтбординг; художественная композиция.

Annotation

Prokopov Alexander, Associate Professor, Department of Drawing and Painting of Architecture Faculty, Kyiv National University of Construction and Architecture, Ukraine.

The problem of forming an aesthetic image of objects for extreme sports on the skate parks example.

The article outlines the problem of missing practical application of the basics of compositional and figurative integrity which form the original image of a skate park. Formation of a integrity image of a skate park is possible through the taking into account means and principles of composition, among which there is rhythm, contrast, nuance, scale, proportionality, creation of the composition center, etc.

The base components of formation the image of objects for pursuit of extreme sports on the basis of theme parks, which are high popular are given. Herewith, its necessary to adhere the determined thematics for create an atmosphere of action, to use contrapposto, to apply light effects, to hide unattractive scenes, use of easily memorable elements and to attract all five human senses. When defining the thematic of a skate park, its necessary to orientate on the actual topics for youth related to youth culture and sports, as well as special attention deserve the cultural and historical parks whose design will be reminiscent of a historical personality or historical event.

Creating a skate park as an architectural composition, which is endowed a special original thematic, is of great importance for forming a positive impact on the personality, which will be expressed through the feeling of harmony, delight, as well as the development of emotional memory and personal qualities, such as purposefulness, determination, perseverance, courage, etc.

Keywords: image of a skate park; thematic skate park; composition of a skate park; skateboarding; art composition.